

Средният брой живородени деца при българите е 1,26, а при ромите 1,53. Ако се разгледа структурата на плодовитостта при жените, излизайки от фертилна възраст към 2001 г., впечатление прави фактът, че моделът на семейство с три (31,2 %) или повече деца (37,6 %) е най-характерен за ромската общност, докато за българите е най-типичен моделът на семейство с две деца (64,6 %) или едно дете (21,4 %), а при турците – с две (50,6 %) или три (27,4 %) деца (Балев, Цветарски, 2005).

Съществени различия могат да се наблюдават не само в демографското поведение, но също и в нагласата за броя на децата в едно семейство (Пампоров, 2006). Според извадковото изследване на раждаемостта и репродуктивното поведение, съпътстващо преброяването на населението през 2001 г., за ромите, както и за българите, основен приоритет заема двудетното семейство като репродуктивен идеал. Въпреки това за ромите нагласата да имат трето дете е все още силна, докато при българите едното дете започва да се превръща в идеален модел. Статистическият анализ на данните откроява като основна причина за отлагането на раждане на дете или изобщо отказа от второ и следващо раждане е безработицата, недостиг на средства и други икономически причини (Белчева, 2004). Според Пампоров (2006), „процесите, свързани с раждаемостта и репродуктивното поведение на ромите днес, могат да бъдат обяснени с някои промени в колективната идентичност, които настъпват успоредно със социалните промени в България. Актуалната ситуация на икономически и социални трансформации в страната води до преход в социалните нагласи и ценностните ориентации. Търсенето и формирането на идентичност в либерализираното и разширяващо се социално поле обаче усилва онзи аспект на колективната идентичност, който я свързва с представите за минало и традиционни ценности. Вероятно именно това оказва най-голямо влияние върху ромското репродуктивно поведение. Вторите и следващите раждания намаляват именно поради откритите от статистиката характеристики: влошено икономическо състояние и повишена социална несигурност. Същевременно първите раждания се увеличават и се изместват към по-ранни възрасти, защото това е моделът на традиционна социализация при ромите.”

Механично движение на ромите

Външната миграция е друг основен фактор, който оказва влияние върху броя и структурите на населението. В България все още не съществува система за годишно отчитане на външната миграция и поради липса на пълна и детайлна информация за размера на миграционните потоци и демографските характеристики на участниците в тях е невъзможно да се направи точна оценка на нейното влияние върху броя на населението, а така също и на ефектите, които тя оказва върху демографските процеси. Съществува и неяснота в определението за емигрант в българската статистика, тъй като под емигрант не се разбира задължително